

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1906.

VSEBINA.

1. *Dr. R. Pipuš*: Dvorni dekret od 3. junija 1846 št. 968
zbirke just. zakonov — ali še velja in kaj pomeni? 225
2. *Dr. N.*: Je li mogoče izvesti izvršbo na Hrvatskem na
podlagi sklepa avstrijskega kazenskega sodišča o
odmeri stroškov v izterjanje teh stroškov od hrvat-
skega državljana? 231
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.
 - a) Zasebne pravice na javnem blagu, zlasti na javnih
potih (§-a 287 in 288 o. d. z.) se dajo priposestvo-
vati, kajti javna pota niso absolutno odtujiva
(§ 1455 o. d. z.) in so tudi lahko predmet pravnega
prometa (§ 311 o. d. z.), ki je le omejen glede na
to, da so pota namenjena za občno rabo. Če za-
sebnik uporablja javen pot na način, ki ne
ustreza občni rabi, če to stori v zavesti, da izvr-
šuje zasebno pravico, in je vidno, da uveljavlja ta
način rabe, kakor njemu samemu (ne občinstvu)
pristoječo pravico, tedaj je opraviiti z zasebno-
pravno posestjo; tedaj je občna raba javnega blaga
omejena, tedaj dotični predmet ni več nezmožen
pravnega prometa. Takšno zasebno pravico lahko
podele organi, ki upravljajo dotični javni svet, a
pridobi se tudi, če ti organi proti svoji dolžnosti
pripuščajo rabo javnega sveta na drug način,
kakor po občni, vsakemu občanu dovoljeni rabi.
Čim je servituta na javnem svetu zasebnopravno
pridobljena, je ne morejo zakasnele policijske od-
redbe več odpraviti. Deželna cestna zakona za
Kranjsko od 26. sept. 1874, št. 27, in 28. julija
1889, št. 17, dež. zak. ne branita takega priposest-
vovanja, kajti ne obsezata zasebnopravnih določil.
— K dokazovanju nepoštenosti posestnika (§-a 328
in 1477 o. d. z.) 234

Slovenski Pravniki.

Leto XXII.

V Ljubljani, 15. avgusta 1906.

Štev. 8.

Dvorni dekret od 3. junija 1846 št. 968 zbirke just. zakonov — ali še velja in kaj pomeni?

A. P. je imel večje posestvo. Ko se je oženil, je napravil s svojo ženo jutarno (ženitno pismo), ki določuje za slučaj smrti skupnost vsega, na katerikoli način pridobljenega premoženja. Na podlagi jutrne se je pri polovici njegovega posestva vknjižila lastninska pravica za njegovo ženo. Nekaj let pozneje je A. P. z notarskim pismom izročil tudi drugo polovico svojega posestva svoji ženi proti temu, da je ta prevzela plačevanje vknjiženih dolgov, ki pa niso dosegli niti polovice vrednosti izročene posestne polovice. Jutrna se v nobenem oziru ni predrugačila. Iz tega zakona se je rodil samo en otrok, sin A. P. mlajši. Ko je dorastel, je dobil večje število nezakonskih otrok, za katere pa se nikdar ni brigal. Leta 1900. je umrl njegov oče A. P. starejši brez zadnjevoljne naredbe. Vdova je naznanila sodišču, da A. P. ni zapustil nikakega premoženja; vsled tega se ni vršila zapuščinska razprava. Sin A. P. pa se niti oglasil ni.

Pozneje so se oglasili nezakonski otroci A. P-a mlajšega ter ga tožili za alimentacijo. Ta je bil obsojen, a izvršila proti njemu so ostala brez uspeha. On je že sicer 40 let star, vodi vse gospodarstvo na posestvu, katerega lastnica je pa še vedno njegova mati. Ta trdi, da je vse njeno in da sin nima nikakega premoženja. Čuje se, da namerava mati svoje posestvo, vredno prilično 20.000 K, izročiti nevesti svojega sina, ki bode po svoji poroki na posestvu prav tako gospodaril, kakor gospodari sedaj, a spet ne bode imel nikakega premoženja, in njegovi nezakonski otroci ne bodo dobili ničesar.

V zmislu jutrne bi morala priti v zapuščino A. P-a starejšega polovica vsega premoženja, kar sta ga imela zakonca ob času njegove smrti, torej zlasti tudi polovica posestva, katerega

lastnica je njegova udova. Ker je A. P. mlajši edini sin svojega očeta, bi morala vsa zapuščina pripasti njemu, ako bi se on oglasil za dediča. Zastopnik dveh njegovih nezakonskih otrok, sem pri okrajnem sodišču v Mariboru predlagal rubež njegove dedinske pravice po njegovem očetu. Sodišče pa je moj predlog zavrnilo sklicevaje se na dvorni dekret od 3. junija 1846 št. 968 zbirke justičnih zakonov, češ v zmislu tega dvornega dekreta ni dopustno rubiti dedinske pravice, ampak samo posamezne predmete dedščine.

To mi je dalo povod natančneje razmišljati o pomenu navedenega dvornega dekreta. Zgoraj sem razložil tudi pravni slučaj, ker baš ta kaže prav drastično, do kakih posledic pride, ako se postavimo na stališče, da se dedinska pravica ne sme rubiti.

Dvorni dekret od 3. junija 1846 se je izdal za pojasnilo k §-u 822 o. d. z. Treba ga je torej tolmačiti v zvezi s tem paragrafom. § 822 določuje, da se sme dedičevemu upniku dovoliti prepoved, rubež in predznamba na pripadlo dedinsko blago (»Erbgut«) še prej, kakor se mu je prisodilo. To določilo po svoji vsebini ne spada toliko v občni državljanski zakonik, kakor v pravdni ali izvršilni red, oziroma v takratni sodni red, ker je bolj formalnega, kakor materialno-pravnega pomena. Ozirati se je torej treba tudi na določila občnega sodnega reda od 1. maja 1781, ako hočemo stvar pravilno razumeti.

Občni sodni red od 1. maja 1781 govori o izvršbi za izterjanje denarnih terjatev v §-ih 311 ter naslednjih in navaja za predmete, na katere je moči upniku z izvršbo seči, da izterja svojo denarno terjatev, v §-u 312 plačo (mezdo) dolžnikovo, v §-u 314 dolžnikove terjatve proti zasebnim osebam iz posojila, hranjenega denarja ali pa iz drugega pravnega naslova, v §-u 320 sadove ali dohodke, v §-u 322 posestva in v §-u 340 premično blago dolžnikovo. Med tukaj navedenimi imovinskimi predmeti dolžnikovimi, na katere sme seči upnik, da izterja svojo denarno terjatev, razen pravice do užitka in terjatev niso navedene druge pravice, ki imajo imovinsko vrednost. Ako primerjamo določila §-ov 312—314 z ostalimi določili občnega sodnega reda o izvršbi, se kaže, da razume zakonodavec z besedo terjatev tudi samo denarno terjatev. Na to kaže že opo-

zarjanje zakonodavčevo na terjatev iz posojila in hranjenega denarja. Iz tega izhaja, da po zmislu občnega sodnega reda drugih dolžnikovih pravic z imovinsko vrednostjo razen denarnih terjatev in pa pravic do užitka ali sadov sploh ni bilo moči doseči z izvršbo. Dedinske pravice pa gotovo ni moči označiti z besedo terjatev, kajti v §-u 532 o. d. z. imenuje zakonodavec sam dedinsko pravico izrecno stvarno pravico. Ako je dedinska pravica stvarna pravica, tedaj ne more biti terjatev, koja znači vselej obligatorno pravico.

Ako po zmislu občnega sodnega reda od 1. maja 1781 dedinske pravice sploh ni bilo moči doseči z izvršbo, tedaj je jasno, da tudi § 822 o. d. z. in dvorni dekret od 3. junija 1846 ne moreta govoriti o izvršbi na dedinsko pravico. Oba ta zakona sta se izdala ob času, ko je veljal občni sodni red od 1. maja 1781.

Ako bi po občnem sodnem redu od 1. maja 1781 bilo dopustno rubiti tudi dedinsko pravico, ako bi bila po določenih tega sodnega reda tudi dedinska pravica predmet izvršbe in bi hotel § 822 o. d. z. govoriti o dedinski pravici, tedaj bi tega paragrafa niti treba ne bilo. Dedinska pravica je del dedičevega premoženja, kakor hitro mu je dedščina pripadla, akoprav se on še ni oglasil za dediča. To izhaja iz določila §-a 809 o. d. z., vsled katerega pripade dedinska pravica, ako je dedič umrl, predno je nastopil dedščino, njegovim dedičem. Dediči imajo pravico izvrševati dedinsko pravico, to je dedščino, njih zapustnikom pripadlo, sprejeti ali pa jo odkloniti. § 879 o. d. z. prepoveduje prodajati dedščino, dokler še živi zapustnik. »Argumento a contrario« izhaja iz tega, da je dopustno prodati dedščino, kakor hitro je zapustnik umrl, akoprav dedič dedščine še ni nastopil, kajti sicer bi moral zakonodavec reči, da je prepovedano prodati dedščino, dokler je dedič ni nastopil. Dedinska pravica spada torej brez dvoma k dedičevemu premoženju, akoprav se on še ni oglasil za dediča, vendar je po določenih občnega sodnega reda iz leta 1781 bila izključena od izvršbe. Radi tega pa tudi zakonodavec ni imel povoda izdajati natančnejših določil za izvršbo na dedinsko pravico, ko je izdal občni državljanski zakonik in dvorni dekret iz leta 1846.

Da § 822 o. d. z. in dvorni dekret od 3. junija 1846 ne govorita o dedinski pravici, sledi tudi iz njih besedila. § 822

rabi besedo »Erbgut« (dedinsko blago). Z izrazom »Gut« (blago) po terminologiji našega zakonodavstva ni moči razumeti dedinske pravice, ampak samo telesne imovinske predmete. Dvorni dekret od 3. junija 1846 pa nima namena, ustvarjati novih pravic, ampak samo avtentično pojasniti pomen §-a 822 o. d. z. To izhaja iz besedila dvornega dekreta od 3. junija 1846, ki izrecno pravi, da se je izdal na vprašanje, ali sme upnik v zmislu §-a 822 o. d. z. zarubiti celo dedščino dedičevo. Ako hoče dvorni dekret iz leta 1846 samo pojasniti pomen že obstoječega zakona, tedaj more edino le govoriti o istem predmetu, o katerem govori že § 822 o. d. z. Dvorni dekret iz leta 1846 rabi dva različna izraza: on govori o »Erbschaft« (dedščina) in o »Erbrecht« (dedinska pravica). Dvorni dekret rabi oba izraza v istem zmislu, četudi po pravniški terminologiji nimata istega pomena. »Erbrecht« (dedinska pravica) je pravica zglasiti se za dediča in sprejeti celo zapuščino zapustnikovo ali pa alikvoten del zapuščine. Dedščina pa je to, kar sme dedič na podlagi svoje dedinske pravice zahtevati iz pokojnikove zapuščine. Dedinska pravica je torej naslov, na podlagi katerega more dedič pridobiti zapuščino. Dedinska pravica in dedščina sta v istem razmerju, kakor pravica kupca, ki je že napravil s prodajalcem veljavno kupno pogodbo, a še ni prevzel kupnega predmeta. Kupec ima pravico zahtevati, da se mu kupni predmet izroči, vendar pa še ta kupni predmet ni njegov. Ravno tako ima dedič na podlagi svoje dedinske pravice pravico zahtevati, da se mu dedščina izroči, vendar pa dedščina, dokler se mu ni izročila, še ni njegova. Dvorni dekret iz leta 1846 rabi torej izraz dedinska pravica (»Erbrecht«) v vulgarnem, ne pa v tehničnem pomenu besede. To izhaja tudi iz dostavka »im Ganzen« pri besedi »Erbrecht«. Dedinska pravica kakor taka se telesno ne da deliti, prav tako ne, kakor lastninska pravica. Možna je le delitev »pro indiviso«. Z ozirom na to pri dedinski pravici v tehničnem pomenu besede dostavek »v celoti (im Ganzen)« nima zmisla. Pač pa ima zmisel, ako se tukaj »Erbrecht« razume v zmislu »Erbschaft« (dedščina).

Da je zakonodavec ta dva izraza tukaj zamenjal, temu se ni kaj čuditi, ako pomislimo, da zakonodavcu v tem slučaju niti ni bilo treba misliti na dedinsko pravico. On je hotel izreči svoje mnenje glede izvršbe na dedščino, in ker je dedinska pravica po

določilih takrat veljavnega občnega sodnega reda iz leta 1781 bila izvzeta od izvršbe, itak ni mogel nastati dvom, o čem da hoče zakonodavec govoriti.

Niti leta 1811, ko se je izdal občni državljanski zakonik, niti leta 1846 torej zakonodavec ni imel povoda, določiti nekaj glede izvršbe na dedinsko pravico, ker ta izvršba po takratnih nazorih sploh ni bila možna. Čisto drugo pa je bilo stališče zakonodavca takrat nasproti vprašanju o izvršbi na dedščino. Da pridobi dedič dedščino, za to mu je treba naslova, to je dedinske pravice, pa tudi načina pridobitve. Ta način pridobitve je prisojilo. Občni državljanski zakonik imenuje prisojilo izrecno prevzetje (»Besitznehmung«) dedščine. Dokler se torej dediču dedščina ni prisodila, pripada sicer dedinska pravica k njegovemu premoženju, ne pa dedščina. Po splošnih pravnih načelih izhaja iz tega, da dedičevemu upniku ni moči seči na dedščino, dokler dediču ni prisojena, ker še ne pripada dedičevemu premoženju. Zakonodavec pa je hotel dati dedičevim upnikom posebno pravico in je radi tega v §-u 822 o. d. z. ustvaril izjemo od splošnih pravnih načel. Dovolil je dedičevim upnikom, da sežejo na dedščino, akoprav še ni v dolžnikovem premoženju. Da je določilo §-a 822 o. d. z. izjema od ostalih pravnih načel, to izhaja iz cele zveze tega zakonovega določila z ostalimi določili občnega državljanskega zakonika. Zakonodavec sam si je bil svest, da dovoljuje tukaj dedičevim upnikom seči na premoženje, ki še ne pripada njih dolžniku. Radi tega je v drugem stavku §-a 822 izrecno določil, da taka izvršba ne sme škodovati zapustnikovim upnikom. To zadnje določilo bi ne bilo potrebno in bi ne imelo zmisla, ko bi po zakonodavčevem mnenju dedščina bila že del dedičevega premoženja. Zakonodavec govori tukaj splošno o dedščini, dočim daje zapustnikovim upnikom le takrat pravico zahtevati, da se v prvi vrsti njih terjatev plača iz zapuščine, ako so zahtevali, da se ta dedščina shranjuje ločeno od ostalega dedičevega premoženja. Ako bi se § 822 o. d. z. nanašal na dedinsko pravico, tedaj bi za njega ne bilo povoda, ker je izvršba na to pravico itak izključena po določilih občnega sodnega reda. Za določilo §-a 822 o. d. z. bi pa tudi takrat ne bilo povoda, ako bi izvršba na dedinsko pravico po določilih občnega sodnega reda ne bila izključena. V zadnjem slučaju

zavoljo tega ne, ker je dedinska pravica itak del dedičevega premoženja in torej ni treba še posebej poudarjati, da sme upnik seči tudi na to dedičevo premoženje.

Brez dvoma je torej, da zakonodavec niti v §-u 822, niti z dvornim dekretom iz leta 1846 ni nameraval zabraniti izvršbe na dedinsko pravico kakor tako. Vprašanje nastane, kaj je hotel zakonodavec z dvornim dekretom iz leta 1846 določiti glede izvršbe na dedščino in kaj mu je dalo povod za njegovo določilo? Dedščina je skupnost premoženja, ki obsega razne imovinske predmete ne samo telesne temuč tudi netelesne, zlasti pravice. Ako bi se dovolil rubež dedščine kakor celote, tedaj bi dal vsak tak rubež povod za neštevilne pravde glede vprašanja, kako daleč sega ta rubež. To je hotel zakonodavec očitvidno zabraniti. Zakonodavec je hotel pravice, katere dobi upnik z rubežem, natančno omejiti. Kakor ni dopustno rubiti celega dolžnikovega premoženja na ta način, da se v rubežni zapisnik kratko zapiše: »dolžnikovo premoženje ali alikvoten del je zarubljen«, — prav tako ni dopustno, da se kratko zapiše: »ta ali ona dedščina kakor celota je zarubljena«. Pri rubežu celega dolžnikovega premoženja je treba natanko zapisati vsak posamezni, v premoženje spadajoči predmet. Isto je zakonodavec z dvornim dekretom iz leta 1846 določil tudi za dedščino. Zakonodavec je ravnal popolnoma po zmislu občnega sodnega reda, ki določuje v §-u 340, da mora upnik natanko označiti posamezne predmete dolžnikovega premoženja, na katere hoče seči z izvršbo, in v §-u 342, da je pri rubežu posamezne predmete natanko popisati. Isto zahteva tudi izvršilni red od 27. maja 1896 v §-u 253.

Ali ima dvorni dekret iz leta 1846 še danes formalno veljavo ali ne, je dvomljivo. Gotovo pa je, da z ozirom na določila izvršilnega reda od 27. maja 1896 nima praktičnega pomena. Dedščine kakor celote z ozirom na §-a 54 in 253 izvrš. r. itak ni moči rubiti. Da pa dvorni dekret iz leta 1846 ne prepoveduje izvršbe na dedinsko pravico, sem že dokazal. Izvršilni red iz leta 1896 pa dovoljuje izvršbo na vsako imovinsko pravico dolžnikovo (glej 4. oddelek II. naslova izvršilnega reda o izvršbi na premičnine). Torej ni nobenega povoda dvomiti, zakaj bi se dedinske pravice dedičeve ne smelo zarubiti.

Kako potrebna je ta izvršba, kaže v začetku te razprave navedeni slučaj. Če se dovoli samo prepoved, rubež ali predznamba na posamezne predmete dedščine, tedaj upniku ni pomagano, ako dolžnik kljubuje. Dolžnik ne nastopi nikdar dedščine in izjalovi na ta način upnikovo zastavno pravico. Upnik pa spet nima nikakega sredstva, da bi prisilil dediča v nastop dedščine. Le če se upniku dovoli zarubiti dedinsko pravico, utegne priti do plačila. Kakor hitro je dedinska pravica zarubljena, sme izvršilni sodnik upnika pooblastiti, da v dedičevem imenu izvršuje njegovo dedinsko pravico, da se torej v njegovem imenu oglasi za dediča in si da prisoditi dedščino. Nujna potreba vsakdanjega življenja nas privede torej do istega sklepa, kakor pravilno tolmačenje §-a 822 o. d. z. in dvornega dekreta od 3. junija 1846 v zvezi z ostalimi zakoni, ki pridejo tukaj v poštev.

Dr. R. Pipuš.

Je li mogoče izvesti izvršbo na Hrvatskem na podlagi sklepa avstrijskega kazenskega sodišča o odmeri stroškov v izterjanje teh stroškov od hrvatskega državljana?

Hrvat A. A. je zagrešil prestoppek zoper varnost časti v okrožju okrajnega sodišča v Kočevju, vsled česar ga je tamkaj tožil Avstrijec B. B. radi prestopka zoper varnost časti. A. A. se je osebno udeležil razprave v Kočevju ter bil tamkaj na podlagi lastnega priznanja obsojen v denarno kazen ter v povračilo kazenskopravnih stroškov. Le-te je zasebni obtožitelj dal po sodišču v Kočevju odmeriti ter je potem na podlagi tega sklepa o odmeri stroškov uvedel izvršbo na premičnine A. A-ove na Hrvatskem. Izvršbo je dovolilo okrajno sodišče v Kočevju; brez ugovora jo je kotarski sud v Čabru izvršil s tem, da je zarubil premičnine A. A-ove ter tudi glede njih že določil dražbeni narok.

Sedaj se je šele pritožil Hrvat A. A. proti sklepu kotarskega suda v Čabru na kraljevi banski stol. Ta je pritožbi ugodil in izvršbo velel ustaviti, in sicer izvršbo, katero je vodil zasebni obtožitelj v izterjanje svojih stroškov, kakor tudi ono, katero je okrajno sodišče v Kočevju vodilo v izterjanje kazenske globe.

Zasebni obtožitelj se je proti sklepu banskega stola pritožil na stol sedmorice, ki pa je potrdil sklep banskega stola tako, da je bila vsaka izvršba proti A. A. ustavljena.

Kar se tiče izvršbe za izterjanje denarne kazni, je brez dvoma sklep banskega stola in stola sedmorice pravilen, kajti glasom dopisa ogrskega ministrskega predsednika na avstrijsko pravosodno ministrstvo z dne 11. decembra 1897 šte. 19.913 morajo hrvatsko-slavonska sodišča na podlagi §-a 550 svojega civilno-pravnega reda in na podlagi § 4 novele k izvršilnemu redu z dne 17. decembra 1876 izvesti vse od c. kr. avstrijskih sodišč dovoljene izvršbe — tudi izvršbo v varnost — brez ozira na naslov, na podlagi katerega se je v Avstriji izvršba dovolila, z edino omejitvijo, da provedba izvršbe ne sme biti v protislovju z določbami §-a 36 in §-a 235 kaz. zak. za Hrvaško z dne 27. maja 1852. Ta dva paragrafa določata namreč, da se kazni, izrečene izven Hrvatske, oziroma izven območja kazenskega zakonika, ne morejo izvršiti, oziroma da kazenskih glob ni moči izterjati na Hrvatskem.

Dvomljivo pa je, ali so hrvatska sodišča dolžna izvesti izvršbo glede kazensko-pravnih stroškov, katere naša sodišča zasebnemu obtožitelju ali njegovemu zastopniku odmerijo. §-a 36 in 235 hrvatskega kazenskega zakonika govorita izrecno le o kaznih, izrečenih od inozemskih oblastev, ne pa tudi o stroških, ki jih s posebnim sklepom naša sodišča odmerijo zasebnemu obtožitelju. Čim pravi dopis ogrskega ministrskega predsednika, da morajo hrvatska sodišča izvesti vse izvršbe ne glede na naslov, dokler te izvršbe niso v nasprotju s §-om 36 in §-om 235 kaz. zak., moralo bi v predmetnem slučaju hrvatsko sodišče izvesti izvršbo, ki jo naše sodišče dovoli na podlagi sklepa o odmeri stroškov. Kakor pa tolmači stol sedmorice ta dopis, ni moči teh stroškov na Hrvatskem izterjati, češ da spadajo kazensko-pravni stroški tudi med kazen samo in da

sklepa, izdanega o odmeri stroškov, ni moči smatrati za sklep o zasebno-pravnih rečeh stranke, ker velja le za take zasebno-pravne reči dopis ogrskega ministrskega predsednika, ki določa, da je vse izvršbe provesti brez ozira na naslov.

Kar se tiče naših sodišč in izvršilnega izterjavanja kazensko-pravdnih stroškov zasebne stranke na Hrvatskem proti Avstrijcu na podlagi razsodbe na Hrvatskem, določa naredba avstrijskega pravosodnega ministrstva z dne 13. decembra 1897 šte. 285, da velja reciprociteta napram izvršilnim naslovom na Hrvatskem v isti meri, kakršno izvršuje Hrvatska napram Avstriji z edino omejitvijo, da se more na podlagi pravomočnih razsodil kazenskih sodišč na Hrvatskem izvršba uvesti proti Avstrijcu le toliko, kolikor se to razsodilo tiče zasebnopravnih rečij.

Z ozirom na besedilo naredbe avstrijskega pravosodnega ministrstva, ki pravi, da je na podlagi kazenskih razsodil izvesti izvršbo le glede zasebno-pravnih zahtev, in z ozirom na prakso, ki jo izvršuje glede zgoraj opisanega slučaja stol sedmorice na Hrvatskem, morajo torej tudi avstrijska sodišča zavriniti vsako, na Hrvatskem že dovoljeno izvršbo v izterjanje kazensko-pravdnih stroškov, naraslih Hrvat u na Hrvatskem proti Avstrijcu, proti kateremu se je izdala na Hrvatskem kaka kazenska obsodba.

Končno pripominjam, da je po mnenju hrvatskega odvetnika v Zagrebu tolmačenje stola sedmorice napačno ter da bi se bilo moralo predmetno izvršbo provesti na Hrvatskem.

Dr. N.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zasebne pravice na javnem blagu, zlasti na javnih potih (§-a 287 in 288 o. d. z.) se dajo priposestvovati, kajti javna pota niso absolutno odtujiva (§ 1455 o. d. z.) in so tudi lahko predmet pravnega prometa (§ 311 o. d. z.), ki je le omejen glede na to, da so pota namenjena za občno rabo. Če zasebnik uporablja javen pot na način, ki ne ustreza občni rabi, če to stori v zavesti, da izvršuje zasebno pravico, in je vidno, da uveljavlja ta način rabe kakor njemu samemu (ne občinstvu) pristoječo pravico, tedaj je opraviti z zasebno pravno posestjo, tedaj je občna raba javnega blaga omejena, tedaj dotični predmet ni več nezmožen pravnega prometa. Takšno zasebno pravico lahko podelé organi, ki upravljajo dotični javni svet, a pridobi se tudi, če ti organi proti svoji dolžnosti pripuščajo rabo javnega sveta na drug način, kakor po občni, vsakemu občanu dovoljeni rabi. Čim je servituta na javnem svetu zasebnopravno pridobljena, je ne morejo zakasnele policijske odredbe več odpraviti. Deželna cestna zakona za Kranjsko od 26. sept. 1874, št. 27, in 28. julija 1889, št. 17 dež. zak. ne branita takega priposestvovanja, kajti ne obsezata zasebnopravnih določil. — K dokazovanju nepoštenosti posestnika (§-a 328 in 1477 o. d. z.).

(Konec.)

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo dne 18. aprila 1906 zavrnilo tožničino revizijo ter tožnici naložilo, da mora plačati toženki 111 K 90 h stroškov revizijskega odgovora.

Razlogi.

Prizivna rabsodba se izpodbija iz razlogov št. 4 in 3 §-a 503 c. pr. r.

Nepravilna naj bo pravna presoja stvari, ker se je izreklo, da je priposestvovanje zasebnih pravic na javnem blagu dopustno, ne da bi se upoštevalo dež. zakona za Kranjsko od 26. septembra 1874 št. 27 in od 28. julija 1889 št. 17 dež. zak., dalje, ker se je posest toženega društva smatralo za pošteno.

Kar se tiče možnosti in pravne dopustnosti priposestvanja zasebnih pravic na javnem blagu, sosebnost na javnih potih ali na prostorih, odmenjenih javni rabi, ni moči reči, da bi bilo naziranje prizivnega sodišča pravnopomotno.

Po §-u 311 o. d. z. je moči dobiti v posest vse telesne in netelesne stvari, ki so predmet pravnega prometa. Na takih stvareh se lahko izvršuje posest stvari same, pa tudi posest pravice na njej, kakor na tuji stvari — torej posest služnostne pravice.

Po §-ih 287 in 288 o. d. z. so javne ceste izročene splošni rabi, so torej javno ali občinsko blago.

Vendar pa so lastnina države ali občine. Ni izključena od-tujitev, ako se opusti namen, da naj služijo splošni rabi. Ni torej moči trditi, da so odtegnene pravnemu prometu. Ta pravna prometnost pa je le utesnjena, ker morajo biti iz javnih ozirov ohranjena splošni rabi. Javne ceste so torej le v tem zmislu splošno ali javno blago, ker so namenjene za splošno rabo.

Način in mera splošne rabe pa se ravna po nje smotru; določa se splošna raba po tem, da ima vsakdor pravico enake rabe.

Ako torej zasebnik rabi javno blago le v mejah javne rabne pravice, ki pristojata vsakemu občanu, potem pač ne more biti govora o priposestvanju, ker taka raba nima zasebno-pravnega naslova in ne zasebnopravnega značaja.

Drugače pa je, ako zasebnik rabi javni cestni prostor takó, da se ne prilega načinu in namenu splošne rabne pravice, temveč ji popolnoma ali deloma nasprotuje, jo izključuje ali pa utešnjuje.

Ako kdo javno blago rabi v zavesti, da izvršuje zasebno pravico in ako z načinom rabe vsakomur jasno kaže, da izvršuje tak način rabe kakor pravico, ki pristojata le njemu samemu, ne pa tudi občinstvu, potem imamo zasebnopravno posest pravice, katera javno blago popolnoma ali deloma odteguje splošni rabi. Čim pa je to tako, izgubi dotični predmet popolnoma ali deloma pravno prometno nezmožnost, oziroma utesnitev, more torej biti po §-u 311 o. d. z. predmet posesti. Potem pa se na tem predmetu lahko izvršuje tudi posest pravice.

Take pravice morejo podeljevati organi, ki imajo upravo, tretjim osebam.

Ko pa kak predmet ni absolutno neodtujiv, tedaj ga je moči po §-u 1455 o. d. z. tudi priposestvovati, razun ako bi posebna zakonita določba izključevala možnost priposestvovanja. Take določbe pa zakon ne pozna, nasprotno: iz določbe §-a 1455 o. d. z. se tudi lahko sklepa, da je priposestvovanje dopustno, kajti absolutne neodtujivosti ni.

Ako je torej posest zasebne pravice možna, potem more ta posest priversti do priposestvovanja, ako so dani vsi drugi predpogoji.

Ker je v le-tem slučaju ugotovljeno, da je bila splošna raba dotičnega prostora, ko so na njem bile postavljene mize, stoli in klopi in ko je stala veranda, izključena na ta način, da ondi ni bilo moči hoditi, potem se ne da prerekati dopustnost priposestvovanja.

Tej dopustnosti priposestvovanja pa tudi nista napoti zakona od 26. septembra 1874 št. 27 in od 28. julija 1889 št. 17 dež. zak. za Kranjsko, ker nimata nikakršnih zasebnopravnih določb.

Po cestno-policijskih redih bi bil mogel občinski odbor — dokler ni bila služnostna pravica zasebnopravno pridobljena — zabraniti s policijskimi odredbami rabo cestnega sveta na drugačen način kakor po splošni rabi, toda občina bi se bila morala te pravice poslužiti. Če tega ni storila, tedaj policijske odredbe ne morejo braniti pridobitve zasebne pravice vsled nadaljevanje in do priposestvovanja dozorele zasebne rabe.

Uprav to, da upravni organi in nadzorna oblastva javnega blaga ne pazijo, kakor vелеva dolžnost, nadomešča pri predmetih javnega blaga, ki pridejo v posest tretjih oseb, voljo: odtujiti jih.

Ako je po pravu možno, da druge osebe vzamejo dele občinskega blaga, oziroma javne ceste v zasebnopravno posest, potem je tudi možno, da se na njih izvršuje posest pravice po zmislu §-a 313 o. d. z.; potem pa tudi proti dopustnosti priposestvovanja dotične pravice v pravnem oziru ni zadržka. —

Revizija misli dalje, da se je stvar nepravilno presojalo, ker se je smatralo, da je poštenost toženega društva izkazana.

Preiskati je torej treba, ali dejstva, ki so ugotovljena, morejo izkazati nepoštenost, katero je treba po zmislu §-ov 328 in 1477 o. d. z. proti posestniku dokazati, ker za poštenost govori

zakonita domneva; oziroma je li prizivno sodišče pravilno skle-palo, da ugotovljena dejstva ne morejo dognati dokaza za ne-poštenost.

Prvo sodišče je izvajalo nepoštenost iz vsebine gubernijalne naredbe od 29. septembra 1837 št. 22.035 (D), iz kupne pogodbe od 13. septembra 1837 (E) in iz zapisnika o seji kazinskega ravnateljstva dne 30. aprila 1886 (št. 11).

Prizivno sodišče pa nasprotno v vsebinah teh listin ni našlo ničesar, kar bi moglo roditi pomisleke proti poštenemu izvrše-vanju posesti.

Ta nazor je pravilen. Kupno pogodbo od dne 10. febru-erja 1836, s katero je magistrat od posestev nekdanjega kapu-cinskega samostana odprodal kazinskemu društvu za stavbo kazine potrebni del, je omenjena gubernijalna naredba potrdila, toda s klavzulo, da sme magistrat kazinskemu društvu odstopiti le toliko sveta, kolikor ga je za stavbo res potrebnega, da pa se mora glede ostalega terena zdrževati vsake rabe in izkoriščanja brez izrecnega dovoljenja gubernija. Ta gubernijalna naredba pa je mogla vezati občino ali pa kazinsko društvo, če mu je bila klavzula znana, le dotlej, da je stopil občinski red od 9. maja 1850 št. 276 dež. zak. za Kranjsko v veljavo, torej ni mogla biti poštenosti kazinskega društva z ozirom na pravost njegovega izvrševanja posesti po letu 1850 gotovo nič več napoti.

Da je bilo kazinsko društvo najmanj že leta 1852 prepri-čano, da ima pravico, pred kazinskim poslopjem, oziroma pod streho imenovano »Vordach« in nasproti tej na pokritem prostoru v »Zvezdi« postavljati mize, klopi in stole, izhaja iz najemne pogodbe od 13. julija 1852, sklenjene med kazinskim ravnateljstvom in kavarnarjem, v kateri se je le-temu naravnost ukazalo, da mora postavljati streho (»Vordach«) in pokriti prostor za sedeže in da mora postavljati mize, klopi in stole. Ta zaveza kavarnarja se nahaja tudi v poznejšnjih najemnih pogodbah, torej ni nikake dvojbe, da je smatralo kazinsko društvo tako ravnanje za svojo pravico, služečo v prid kazinskemu poslopu.

Če občina, ki je tako izvrševanje videla, ni ugovarjala, je imelo toženo društvo temmanj povoda dvomiti na svoji pravici.

S kupno pogodbo od 23. decembra 1837 se je magistrat zavezal v prid kazinskemu poslopu in vsakokratnemu lastniku

napraviti pred kazinskim poslopjem cesto, široko 8 dunajskih sežnjev, jo vzdržavati, pustiti otvorjeno in skrbeti, da ne sme biti na vsem cestnem svetu nikdar raba ceste ali pa dostop luči oviran, ter se je ta zaveza v prid kazinskemu društvu vpisala v zemljiško knjigo. S tem se je ustanovilo pravico toženega društva, oziroma njemu lastnega kazinskega poslopja proti mestni občini. Ta zaveza mestne občine sama po sebi nikakor ne bi izključevala, da bi ne bila mogla podeliti kazinskemu društvu v prid njegovega poslopja tudi pravice, na enem delu te ceste mize in stole postavljati, streho (»Vordach«) napraviti in soseben na prostoru, ležečem nasproti kazinskemu poslopiju in že izven cestnega terena v »Zvezdi« izvrševati kako pravico rabe. Ako pa gorenja pogodbeni določba takih pravic ni izključevala, potem se z njo nedostatek poštenosti v izvrševanju pravice ne da dokazati.

Potemtakem pa tudi iz vsebine zapisnika od 30. oktobra 1883 ni moči izvajati nedostatka dobre vere. Brez pomena je pri tem, so li člani ravnateljstva poznali kupno pogodbo ali ne, ker gori označena določba §-a 6 te pogodbe ni izključevala dovolitve pravice, rabiti cestni teren s postavljanjem miz itd., kar pa se je tudi lahko dovolilo pozneje izrecno ali pa na tihem.

Tista mesta zapisnika, ki jih je prvi sodnik navajal v dokaz nepoštenosti: da se je treba zaradi ureditve vozne ceste, ki jo je nameraval zgraditi magistrat, predno se postavi verando, sporazumeti z mestnim inženjerjem, in da je ravnatelj obljubil, da bo kar najodločneje branil pravice kazine do cestnega terena, izvirajoče iz kupne pogodbe, bi mogle pač utemeljevati nedostatek dobre vere glede priposestevanja lastnine, nikakor pa ne glede priposestevanja služnostnih pravic. Kajti o teh v kupni pogodbi ni govora, in se je posest takih služnostnih pravic tudi pozneje na pošten način lahko pridobilo. Pač pa govori to, ker se je omenjalo, da se je treba z inženjerjem sporazumeti, za dobro vero, namreč za domnevo, da se bo oziralo na postavitve verande, ko se bo napravljalo hodnik.

Ker je od kupne pogodbe iz l. 1837 do omenjene seje l. 1885 pretekla tako dolga doba in se je posest teh pravic tekom vse te dobe, najdalje pa od l. 1852 izvrševalo, so bili člani ravnateljstva kljub pogodbi lahko mnenja, da so se jim te pravice

dovolile, in ni nasprotovala dobri veri kupna pogodba ter vknjižba pravic, izvirajočih iz te pogodbe v prid kazinskemu društvu. Torej nima z vprašanjem o dobri veri in poštenju posestnih pravic niti inštitut zemljiške knjige niti nazor o zvestobi in poštenju v javnem in pravnem prometu ničesar opraviti.

Te dejanske okolščine torej ne morejo izključiti poštenosti, tudi ne, ako bi se vzlic ugotovitvi prizivnega sodišča naglašalo, da so člani ravnateljstva vedeli o kupni pogodbi in o vknjižbi pravic kazinskega društva.

Drugih razlogov za nepoštenost pa se ni trdilo.

Ako se je prizivna inštanca sklicevala tudi na mnenje, izraženo v pravnem odseku občinskega sveta, da je priposestvanje možno, se proti temu tožnica ne more pritoževati, ker prizivna sodba omenja to le mimogrede, ne da bi iz tega sklepala kaj merodavnega.

Revizija slednjič prereka, da so najemniki kavarne izvrševali služnostno pravico »fundi nomine«. V tem pogledu pa zadostuje, če se pokaže na vse najemne pogodbe od l. 1852 naprej, ki nalagajo najemnikom izrecno dolžnost, da morajo postavljati mize, klopi in stole na obeh prostorih. Vsak najemnik je v tem zmislu tudi delal vso dolgo dobo let, torej ni dvomiti, da niso izvrševali te pravice v svojem imenu, temveč, da so jo izvrševali kakor najemniki za pravico, ki si jo je lastilo kazinsko društvo kakor lastnik kazinskega posloplja, torej v društvenem imenu, da so torej ravnali za kazinsko društvo ter da so tudi dovršili priposestvanje za društvo, tembolj, ker je kazinsko društvo vedelo, da so vsled njegovih ukazov taka dejanja izvrševali.

Revizijska izvajanja torej nikakor ne morejo utemeljiti trditve, da je bila napačna pravna presoja glede zahtev priposestvanja. —

Pa tudi revizijski razlog po zmislu §-a 503 št. 3 c. pr. r. ne drži.

V tem oziru navaja revizija nastopne točke, češ, da nasprotujejo prvosodnemu dejanskemu stanu:

- a) »Zvezda« bi se bila na spornem prostoru ogradila tako, da se je lažje streglo ondi sedečim gostom kazinske kavarne;
- b) ta prostor bi bila občina tlakovala, da je udobnejše za iste goste;

c) prostor, na katerem sedaj stoji veranda, bi naj bila občina leta 1886 tlakovala, da bi tako pospeševala smotre družabnega podjetja;

d) da se je v tem tlaku že »a priori« postavilo izdobljene kamne za bodočo verando, z dovoljenjem ali vsaj z vednostjo občine;

e) da je veranda izključevala javni prehod;

f) da je imela isti učinek tudi zasebna raba na parceli št. 1. Na to je pripomniti:

V stavkih a), b), c) se ne ugotavljajo dejstva, temveč so izrečene le domneve o smotru dotičnih naprav, ki pa so za presojo stvari same popolnoma brez vsakega pomena.

Ugotovljena so dejstva, da »Zvezda« na prostoru pred kazino ni bila ograjena in da je občina ta prostor in tudi prostor, na katerem stoji veranda, tlakovala. Zakaj se je to zgodilo, je čisto vseeno, samo da se priznava lastnino občine na tem svetu in da se govori le o služnostni pravici kazinskega poslopja. Kajti gotovo je, da te naprave niso ovirale izvrševanja služnostnih pravic, da občina takrat, ko je oba prostora tlakovala, ni izdala prepovedi, da ondi ne smejo postavljati miz, klopi in stolov, in da se tudi ne sme postaviti verande. Ker se je torej služnostna pravica vkljub temu neovirano in neprerekano naprej izvrševala, je brez pomena, je li občina z omenjenimi napravami hotela izvrševanje olajšati ali ne, temveč zadostuje, da ni imela namena, izvrševanje otežiti ali ovirati.

Ad d). Izpodbijana razsodba ne trdi, da bi občina bila že naprej dala dovoljenje, nego le, da je dopustila, da se je izdobljene kamne vzdalo v novo napravljeni šamotni tlak.

Ker stoji veranda na javnem prostoru, se je moralo vsekdar že pri postavitvi verande videti, na kakšen način so stebri pritrjeni, najmanje pa bi bili morali občinski organi skrbeti, da bi se bila stvar preiskala. Ker se to ni zgodilo, potem ni moči govoriti o ugotovitvi, nasprotujoči pravnim spisom, če navaja prizivna sodba, da se je temeljne kamne vzdalo in tožeča občina je tako premembo svojega tlaka dopustila, tudi ne, ako se ozira na izpovedbe prič D. in M.

Ad e) in f). Prizivno sodišče meni, da je veranda, ko je bila postavljena, torej tudi že pred l. 1886, ko se jo je po zimi

odstranjivalo, izključevala javni prehod in da se je prostor na parceli št. 1 le takrat splošno rabilo, kadar ondi niso stale mize, klopi in stoli, — to ni v nasprotju s pravnimi spisi oziroma z izpovedbami prič, iz katerih je prizivno sodišče izvajalo, da so te dejanske okolščine dokazane.

Ocene dokazov pa v revizijskem postopanju ne gre iznova pretehtavati.

Revizija je torej v vseh točkah neutemeljena in bilo jo je zavrniti.

Odločba o stroških revizijskega postopanja se opira na §-e 41 in 50 c. pr. r. M.+Š.

b) Presudivanje o valjanosti službovnog ugovora medju općinom i općinskom i kotarskom liečnikom, spada u područje redovnih sudova.

Liečnik dr. G. sklopio je na podlozi odluke općine u Š. kroz njezinog načelnika za rečenu općinu u Š. i podopćine P., R., N., L., Št. i R. ugovor za službu od dana 8. ožujka 1903, po kojem je bio isti dr. G. primljen kao općinski i kotarski liečnik godišnjom plaćom od Kr. 1772. Napose u čl. 3 već spomenute pogodbe ustanovilo se, da obje stranke imaju pravo otkaza na četvrt godine, općina pa samo radi zakonitih uzroka, ili kad nebi dr. G., kao općinski i kotarski liečnik vršio svojih dužnosti po zakonitim propisima. Jer je općina u Š. svojom odlukom od 2. veljače 1905 i dodatkom od 8. veljače 1905 br. 197 dala otkaz službi općinskog in kotarskog liečnika, podnio je dr. G. kod c. kr. zem. suda u Trstu tužbu Cg II 76/5-1 kojom zahtjeva da se utvrdi:

Tužena općina Š. dužna je priznati, da je nevaljan otkaz gore spomenutog službovnog ugovora, koji je otkaz ona dala tužitelju odlukom od 2. veljače 1905 br. 197, odnosno dodatkom 8. veljače 1905 isti br., te, da stoga opstoji u valjanosti službovna pogodba od 8. ožujka 1903.

Proti tužbovnom zahtjevu tužena stranka prigovara: da stvar ne spada u područje redovnih sudova, jer sporove medju općinama i svojim službencima imaju riješavati druge oblasti; da napose slični otkazi imaju, da budu prosudjeni po nadležnim

političkim oblastima; da je upitna pogodba ništetna, jer nije bila predložena zemaljskom odboru na odobrenje u smislu §-ih 87 i 88 opć. r.; da načelnik nije bio ovlašten sklapati pogodbu za podopćine, čega radi su ove imale pravo, da su odbile svaki prinos, i konačno, da tužitelj nije vršio svoje službe po zakonitim propisima.

Tužbi bilo je udovoljeno odbitkom svih prejudicijalnih i stvarnih prigovora tužene općine u svim trim stepenima i vrhovno je sudište odbilo tuženičinu reviziju riješitbom od 23. siječnja 1906 br. 18515 i to iz slijedećih razloga:

Tužena općina pobija presudu prizivnog suda iz razloga naznačenih u točkama 1—4 §-a 503 gr. postup., al to, krivo.

Kaošto je već prvi sud utvrdio, radi se u nazočnom slučaju samo o tome, da-li je otkaz službovnog ugovora od dana 8. ožujka 1903 br. 359, o kojem otkazu je bio obavješten tužitelj pismeno dne 8. i 9. veljače 1905, valjan ili ništetan.

A drugi tužbeni zahtjev, da se naime ustanovi valjanost službovnog ugovora, je poredjeno pitanje, koje smjera na izpunjenje ugovora ina povratak pravnih odnošaja u prijašnje stanje.

Stoga, prikazuje se tužbeni predmet kao zahtjev izvirajući iz zasebnog prava, o kojem su redovni sudovi pozvani po §-u 1 Pr. o n. s, presudjuju i odluče.

Razlog po točki 2 §-a 503 gr. p. uložen je na predmnjevni način, naime za slučaj, kad ne bi bili rezultati cijelokupne razprave dostatni za presudjenje spora. U tom smislu zahtjeva se izvedenje nanovo svih u parnici već provedenih dokaza.

Al, izvodjenje revizije je u ovom smjeru nezakonito i nepripustivo, pošto nijesu označena bitne mane, o kojim se tvrdi, da su zapriječile spornu stvar potpuno pretresti i temeljito prosuditi. Ne opstoji dakle razlog tačke 2 §-a 503 gr. post.

Tuženica se zaista po broju pozivlje na revizijski razlog naveden u točki 3, §-a 503 gr. p., al bez ikakvog činjeničnog navoda, stoga nemože se unići u stvarno pretresanje istoga.

Istotako neutemeljen je razlog, da se prizivna presuda osniva na pogriješnom pravnom prosudjenju stvari.

Upitni službovni ugovor bio je sklopljen medju današnjim strankama, ne samo na korist tužene općine Š., nego i na korist kotarske boln. blagajne i drugih gore spomenutih podopćina.

Tuženica niti ne tvrdi, a manje još dokazuje, da je bio upitni ugovor kadkada sporazumno medju strankama razriješen ili drugačije ukinut, ili, da je tužena općina ovlaštena bila po inim učesnicima dati otkaz službe tužitelju dr. G., stoga nemože, da budu već spomenutim otkazom povrijedjena prava i obveze inih učesnika. Negledeć nato ima se isti otkaz smatrati bez ikakvog pravnog učinka, pošto je neopravdan prigovor, da se kotarska boln. blagajna i podopćine brane pridonašati primjernim dielovima k ugovorenoj plaći, i to tim manje, što je tužena općina Š. ovlaštena primjernim sredstvom prisiliti sodrugove, da vrše svoju dužnost.

Pošto nije dakle tuženica dokazala, (prema rezultatima razprave i dokazivanja, koju su utvrdjeni u parničnijem spisima prvog suca ina koje je i revizijski sud vezan po §-u 513 gr. post.), da nije tužitelj vršio dužnosti u liečnikom svom poslovanju prema zakonitim propisima: nije bilo povoda za otkaz, stoga imala se odbiti revizija.

Dr. S—n.

c) Dogovor, da naj upnik prejema na mesto plačila dajatve iz užitka dolžnikovega, ni nedopusten; ne izključujeta ga niti § 1393 o. d. z., niti § 330 izvrš. reda.

Prvo sodišče je v pravni stvari Š-a proti I-u, zaradi ugasnitve pravice do užitka, razsodilo:

Toženi I. je dolžan priznati, da je pravica, da bi jemal dajatve iz užitka, vknjiženega temeljem izročilne listine z dne 23. novembra 1878 na posestvu x za tožnika Š., nedopustna, brezvplivna in že izpočetka neveljavna; tudi temeljem dolžnega pisma z dne 11. februvarja 1883 sub praes. 2. julija 1883 na toženca knjižno izvršeni prepis teh užitkarskih dajatev je brezvpliven, oziroma je bil brezvpliven izpočetka; toženec I. se je dolžan vzdrževati vsega nadaljnjega izvrševanja užitkarskih pravic — zlasti jemanja užitkarskih dajatev, in dovoliti, da se pri posestvu x knjižno izbriše prepis užitkarskih dajatev ali dohodkov, ki se je bil njemu prepisal na podlagi dolžnega pisma z dne 11. februvarja 1883.

Razlogi.

Tožnik Š. je z dolžnim pismom z dne 11. februarja 1883 svoj na posestvu x zavarovani užitek prepustil svojemu upniku I., da ga ta sprejema, oziroma je temu odstopil ta užitek. Naj se že odstopi užitek ali pa le posamezne užitkarske dajatve, ki zapadejo v plačilo v bodočnosti, — tako pravno opravilo je brezvplivno, neveljavno. Po §-u 1393 obč. drž. zak. se lahko odstopijo vse odtujivne pravice, pravic pa, ki so spojene z osebo in ki z njo tudi preminevajo, ni možno odstopiti, in zato je neodstopen tudi užitek, kateri je ustanovljen edino in izključno le za užitarja in ki premineva z njegovo smrtjo.

Tudi posameznih užitkarskih dajatev, ki zapadejo v plačilo šele v bodočnosti, — ni moči odstopiti, ker je pravica do teh dajatev zavisna od tega, če dočaka užitar dan zapalosti, in šele po zapalosti in za življenja užitarjevega lahko postanejo take užitkarske dajatve prometni predmet; dokler pa užitkarske dajatve niso eksistentne, ne morejo biti predmet prometa (pravnega opravila).

Iz teh razlogov je bilo tožbenemu zahtevku ugoditi in to tem bolj, če se upošteva tudi predpis §-a 330 izvrš. r. Š-ove užitkarske dajatve ne dosegajo letnega zneska 600 K. Predpis §-a 330 izvrš. r. je »ius singulare in favorem«* užitarjev, ki nima drugega namena, nego užitarju zagotoviti eksistenco za čas, ko se ne bo mogel več sam preživljati, in je utemeljen iz razlogov javnega prava. Da »ius singulare«, temelječ na takih razlogih, je po svojem značaju uporabljati tudi na pravno razmerje, katero je nastalo še pred veljavnostjo novega izvršilnega reda. Predpis §-a 330 izvrš. r. se nanaša seveda na eksekucijo in nima analognega določila — kakor pri §-ih 290 do 292 in 293 izvrš. r. — takega določila bi pa tu ne bilo treba, ker že § 1393 o. d. z. pravi, da je užitek neodstopen.

Razsodba ne izreka, je li terjatev I-ova per 1000 K vsled plačila ugasnila, ker bi v tem faktu tičal razlog za ugasnitev pravice vsled jemanja užitka, a to pravico je sodišče spoznalo za neveljavno izpočetka.

Prizivu toženca višje deželno sodišče ni ugodilo.

Razlogi.

Prizivno sodišče odobrava nazor prve inštanice, da so neodstopne pravice užitka in posamezne užitkarske dajatve bodisi po §-u 1393. o. d. z., bodisi po §-u 330. izvrš. r., dokler niso zapale. Z dolžnim pismom z dne 11. februarja 1883. je tožnik, prejemši od toženca posojila 500 K na 6% obrestovanje, temu odstopil svoj knjižno zavarovani užitek in sicer v pokritje obresti. Po §-u 1393. o. d. z. se ne dajo odstopati pravice, ki so spojene z upravičenčevo osebo, ako preminevajo s to osebo. Takim pravicam je prištevati tudi pravico do užitka, ker je užitek določen za gotovo osebo, tu za tožnika, in nehava s smrtjo te osebe. Drugače se ne da razlagati ona zakonova določba, oziraje se na predpis §-a 6. o. d. z., po katerem se zakonu ne sme drugačen pomen podtikati, nego kateri izhaja iz besednega skladja.

Brezvpliven je ugovor prizivatelja, češ, da bi bil zakonodavec užitek, ako bi bil neodstopen, uvrstil v § 293. izvrš. r.; kajti v tem paragrafu so navedeni imovinski predmeti, katerih po zmislu I. dela, II. odd., II. naslova in II. razdelka izvrš. reda, v kojem se razpravlja o izvršbi na denarne terjatve — ni možno zarubiti, dočim užitek ni uvrščen med denarne terjatve, temveč v IV. razdelek, v katerem je govor »o izvršbi na druge imovinske pravice«.

Z ozirom na to, da prizivno sodišče iz teh razlogov smatra užitek za neodstopen, ni reševalo vprašanja, je li ugasnila terjatev toženega I. vsled plačila.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 2. decem. 1893 št. 12.392 ugodilo toženčevi reviziji.

Razlogi.

Dogovor, ki ga trdi tožnik sam, je pogodba sklenjena med strankama o tem, kako naj tožnik (dolžnik) tožencu plačuje obresti od posojila, oziroma tudi kapital sam; s to pogodbo se ni odstopila pravica, spojena s tožnikovo osebo, ki bi s to osebo ugasnila, ampak se je le soglasno med upnikom in dolžnikom določilo, da naj toženec tudi v bodoče le samemu tožniku pristojne, iz njegovega užitka v plačilo zapadajoče dajatve

jemlje in sicer jih sprejemlje namesto plačila. Ta dogovor, ki ga navaja tožnik, ni bil neveljaven ali brezvpliven, ravno tako kakor bi bil veljaven domenek, s katerim bi bil tožnik še le po nastali zapalosti dajatev svojega užitka pooblastil toženca, naj sprejemlje te dajatve in jih obdrži namesto plačila; istotako je smatrati, da je domenek, kakor ga navaja tožnik, veljaven, ker to nič ne moti, če se je način, kako se naj dolg plačuje, dogovoril takoj pred pogodbo. Torej ni moči tega, kar se je po lastnem priznanju tožnikovem med strankama glede načina plačevanja obresti od toženčeve terjatve in glede plačevanja terjatve same bilo dogovorilo, presojati s stališča §-a 1393. o. d. z., niti govoriti o uporabi predpisa §-a 330 izvrš. r. v tem slučaju, ker tu ne gre za izvršitev eksekucije na tožnikov užitek.

Da pa predpis §-a 330. izvrš. r. ne izključuje določil pogodbe, po katerih upravičenec z užitkom, po §-u 330. izvrš. reda izvzetim iz eksekucije, razpolaga v korist upnikovo, da mu ga zastavi, odstopi, nakaže ali drugače, da tedaj taki dogovori niso brez pravne moči, izhaja že iz tega, ker § 330. izvrš. r. ne vsebuje tistega posebnega določila, kakršno je glede na predpise v §-ih 290. do 292. izraženo v §-u 293 izvrš. reda in podobno v §-u 380 izvrš. reda glede nedopustnosti začasnih odredb obseženo. Analogna uporaba le-teh navedenih prepisov ni dovoljena, ker tu gre za izjemne predpise. Kolikor se tedaj tožbeni zahtevk opira ob določbo §-a 1393, o. d. z., oziroma §-a 330 izvrš. r. in kolikor zahteva sodbo po tem zahtevku, je tožba neupravičena, in če bi bil tožnik svojo zahtevo utemeljeval le na gori navedeni način, bi bilo tožbo popolnoma zavrniti. Ker pa je tožnik zahteval sodbo iz razloga, da je pravica toženčeva do jemanja užitkarskih dajatev ugasnila vsled plačila cele terjatve v znesku 1000 K in da naj se ta toženčeva pravica vsled tega pri posestvu knjižno izbriše, in ker se ponujani dokazi o tem plačilu oziroma neplačilu pri sodiščih nižjih inštanc niso izvršili, ne more revizijsko sodišče soditi o svari sami.

Zato je bilo sodbo prizivnega sodišča razveljaviti in stvar vrniti istemu sodišču, da vnovič razpravlja in razsodi o nji (§ 182., 496. št. 2., 3., 510., 513. c. pr. r.).

A. D.

d) Zavarovalna polica, ki se glasi na prinosca in je za časa zavarovančeve smrti zastavljena za njegov dolg, spada glede prebitka v njegovo zapuščino, čeprav jo je v oporoki izrecno naklonil drugi osebi.

Dne 1. januarja 1892 je umrl v Pulju c. in kr. stotnik K., ki se je bil pri banki »Slaviji« zavaroval za slučaj smrti z zneskom 750 gld. Dotično, na imetelja, to je prinosca glasečo se polico, je bil K. zastavil pri neki posojilnici v Trstu, da je dobil posojilo. Po njegovi smrti je posojilnica realizirala zastavljeno polico, si poplačala svojo posojilno terjatev, a ostanek 276 gld. 34 kr. poslala okrajnemu sodišču v Ljubljano, ki je bilo pristojno za zapuščinsko razpravo po K-ju in ki je vposlani znesek oddalo depozitnemu uradu.

Pokojni K. je imenoval v svoji pismeni oporoki od 30. decembra 1891 za univerzalno dedinjo svojo hišno Ivano L. in v njej osobito omenil, da naj ta Ivana L. dobi zavarovalno svoto iz dotične police. Depozit 276 gld. 34 kr. je edini aktiv K-ove zapuščine, dočim je bilo oglašanih pasiv veliko več. Med temi pasivi je tudi terjatev c. in kr. vojn. erarja v znesku 25 gld. 62 kr.

Okrajno sodišče v Ljubljani je z odlokom od 19. decembra 1892 izreklo, da je zapuščina K-ova radi pomanjkanja premoženja odpravljena, ter je odkazalo vse zahteve, zadevajoče depozit 276 gld. 34 kr. na redno pravno pot, glede na to, da ni moči odločiti v izvenspornem postopanju.

Depozit se je kasneje z zneskom 272 gld. 34 kr. naložil na knjižico Mestne hranilnice ljubljanske.

C. in kr. vojaški erar je po c. kr. fin. prokuraturi za Kranjsko vložil pri c. kr. okrajnem sodišču v Trstu proti Ivani L. v Trstu tožbo, s katero je zahteval, naj se ugotovi, da omenjeni depozit, odnosno vložna knjižica z zneskom 272 gld. 34 kr. spada v zapuščino pokojnega K. ter da je tožena Ivana L. dolžna to priznati.

Okrajno sodišče je z rabsodbo od 16. marca 1900 opr. št. C VI 191/00-3 tožbeno zahtevo zavrnilo iz naslednjih razlogov:

V tem slučaju gre le za vprašanje, ali znesek 272 gld. 34 kr., ostanek izkupila iz vprašljive zavarovalne police, spada v zapuščino K-ovo ali ne.

Zapuščino kakega pokojnika tvorijo vse imovinskopravne razmere, v katerih se je pokojnik nahajal in ki z njegovo smrtjo niso ugasnile (§-a 531, 1448 o. d. z.). Sestavina zapuščine je torej le tisto premoženje, ki ga poseduje zapustnik za časa svoje smrti. Kar torej ni lastno zapustniku, tega ni sprejeti v zapuščino.

V le-tem slučaju je bil pokojni K. z banko »Slavijo« sklenil zavarovalno pogodbo v prid imetelja, to je prinosca zavarovalne police, torej v prid tretje osebe in zagadelj pristojna le tej tretji osebi, ko zavarovatelj umre, pravica do zavarovalnega zneska. Ta znesek ne more spadati v zapuščino zavarovanca, ker le-ta v pogodbi ni mogel za sebe pridobiti pravic do zavarovalne svote in jih tudi ni pridobil. Potemtakem tudi zapuščinski upniki ne morejo ničesar zahtevati iz te zavarovalne svote, ker je to premoženje zapuščini tuje.

V svoji oporoki od 30. decembra 1891 je pokojni K. postavil toženko za univerzalno dedinjo in jej po vrhu izrecno volil ostanek iz zavarovalne svote; on je torej imenoval osebo, kateri v prid se je sklenila zavarovalna pogodba in katero naj je po njegovi smrti smatrati za imeteljico zavarovalne police, osebo torej, katera naj je po njegovi smrti upravičena prejeti zavarovalno svoto.

Iz teh razlogov je bilo odbiti tožbeno zahtevo.

Proti tej razsodbi je finančna prokuratura vložila priziv, češ, da je prvosodna odločba pravnopomotna, in predlagala, da naj se njeni tožbeni zahtevi ugodi.

Deželno sodišče v Trstu prizivu ni ugodilo, ampak je prvo razsodbo potrdilo iz razlogov:

Prizivno sodišče je tako, kakor prvi sodnik, zavzemalo pravno stališče, da ostanek izkupila iz vprašljive zavarovalne police in pravica do tega ostanka ne spada v premoženje pokojnega K., torej tudi ne v njegovo zapuščino, in da vsled tega tudi njegovi upniki ne morejo iz tega iskati svojega plačila.

Pravica do zavarovalne svote, po zavarovalni pogodbi, ni bila določena v prid K.-a, nego v prid prinosca police, in ta pravica naj bi bila po pogodbi postala eksistentna po njegovi

smrti. Kar je K., dokler je živel, ukrenil glede police, odnosno glede zneska, za slučaj njegove smrti zagotovljenega, to seveda ostane v polni pravni moči, kajti, akoravno je za časa življenja polico, glasečo se na imetelja, zastavil, da je denar dobil, je vendar polica bila vedno v njegovi posesti, in pozneje je ta polica, odnosno njena denarna terjatev, ko je bila imenovana oseba, za katero ugodnost velja, prišla naravnost v last toženke. Ker je zapustnik v svoji oporoki od 30. decembra 1891 toženko imenoval za svojo dedinjo, je tako razpolagal z vsem svojim premoženjem.

Če bi bil zapustnik smatral, da tudi zavarovalna svota spada v njegovo zapuščino, tedaj bi mu ne bilo potreba, da je o tem še posebej ukrepal. To, da je K. v isti oporoki naklonil toženki tudi ostanek iz zavarovalne svote in to izrecno, razumeti je tako, da je hotel osebo natančno in določno imenovati, kateri v prid se je bila sklenila zavarovalna pogodba in katero je po njegovi smrti bilo vpoštevati za imeteljico police. Toženka si je torej pridobila pravico do zavarovalne svote direktno »iure proprio«; dedna pravica že itak opravičene toženke ne tvori naslova, da ona dobi svoto, nego samo legitimacijo kakor »tertius«, in vseeno je, ali je toženka za časa smrti zapustnikove bila v posesti police ali ne, kajti le-ta je zgolj dokazna listina za sklenjeno pogodbo.

G. kr. najvišje sodišče je z odločbo od 26. julija 1900 št. 10.023 reviziji tožeče finančne prokurature ugodilo, izpodbijano prizivno rabsodbo spremenilo, in spoznalo za pravo po tožbeni zahtevi.

Razlogi.

Revizija, ki se opira le na § 503 št. 4 c. pr. r. je utemeljena.

Ugotovljeno je, da gre tukaj za zavarovalno polico, ki se glasi na prinosca, da jo je zavarovanec zastavil pri posojilnici in da je to polico posojilnica po smrti zavarovanca, kakor imetelja police dala si izplačati in da je, odbivši svojo terjatev, ostali znesek oddala zapuščinskemu sodišču. Toženka sama ni trdila, da bi bil zavarovanec njej v prid s kakim dejanjem med živimi razpolagal z eventuelnim glavničnim ostankom, nego ona opira

svojo pravico do tega ostanka na zadnjevoljno naredbo zavarovanca in zategadelj ona ne more zahtevati prebitka iz naslova, da je imeteljica police, nego le na podlagi zadnjevoljne izjave, torej »extitulo haereditatis«.

Dvojbe ne more biti, da je zavarovalna polica bila vrednost v premoženju zavarovanca, kajti on jo je zastavil, da si je dejansko denarja dobil. Če je torej zavarovanec s svojo pravico iz police zadnjevoljno razpolagal, je s tem jasno pokazal namen, da je smatral to pravico za sestavino in sicer v tem slučaju za edino sestavino svojega premoženja.

Po vsem tem je bilo reviziji ugoditi.

e) Pristojnost izvršilnega sodišča velja tudi za izpodbojne tožbe konkurznega oskrbnika radi neveljavnosti izvršilnih zastavnih pravic nasproti konkurznim upnikom (§ 17 in 37 izvrš. reda).

C. kr. okrajno sodišče v Mariboru je s sklepom od 7. avg. 1904 CIV 27/4-1 tožbo drja Frana R. kakor konkurznega oskrbnika v konkurzu St. proti tožencu Francu F., pto pravne neveljavnosti zastavnih pravic radi 6000 K, po zmislu §-ov 43 in 41 odst. 2 izvrš. reda uradoma zavrnilo radi nepristojnosti sodišča. Dovolilo pa je zaeno predlagano odložitev izvršbe v zmislu §-a 42 št. 5 izvrš. reda, in sicer do pravomočnosti tega sklepa, odnosno, če bi kaka višja instances ugotovila pristojnost tega sodišča, do pravomočne razsodbe v tej tožbi.

Razlogi.

Po vsebini in zahtevku je ta tožba uporna tožba po zmislu §-a 37 izvrš. r. Pogoj taki tožbi pa je, »če druga oseba trdi, da ima do predmeta, zadetega po izvršbi, pravico, glede na katero bi bilo nedopustno, opraviti izvršbo«.

Iz tega je razvidno, da, če že ni za tožbeni temelj naravnost in izključno potreben obstoj kake stvarne pravice, je vendar-le predpogoj taki tožbi prvič materialna pravica glede stvari, zadetih z izvršilom, in drugič pravica, ki že mora eksistentna biti takrat, ko se je naperila uporna tožba.

Tožitelj pa opira svojo tožbo na izpodbojno pravo, zajamčeno v zakonu z dne 16. marca 1884 št. 36 drž. zak. To pravo je po jasnih določilih tega zakona po svoji celi vsebini čisto pravdno pravo, tožno pravo in nima nikake materialnopravne podlage ter se da uveljavljati samo s tožbo ali z ugovori. Eksistentno pa postane tudi šele v trenutku, ko se je izvršilo pravno dejanje, ki ga je izpodbijati, torej nastane šele s tem dejanjem.

V le-tem slučaju ustvarja oprava izvršbe izpodbojno pravico, uveljavljano s to tožbo in potemtakem ni moči reči, da uveljavljana izpodbojna pravica ne dopušča oprave izvršbe, zakaj takrat, ko se je opravila izvršba, ta pravica še ni obstajala, temveč je nastala šele z opravo izvršbe in vsled nje.

Tako je jasno, da izpodbojna pravica po svoji vsebini in svojem izviru ne spada med pravice po zmislu §-a 37 izvrš. reda, in iz tega izhaja, da nedostaje kompetenčnega razloga po zmislu §-ov 37, ozir. 17 izvrš. reda. Ker zato tožbo tudi sicer z ozirom na vrednost spornega predmeta ni pristojno okrajno sodišče, bilo je izreči nepristojnost.

Zahteva, naj se eksekucija odloži, je pa po §-u 42 št. 5 izvrš. r. utemeljena pod pogojem, da je to sodišče po §-ih 37 in 17 izvrš. r. pristojno, in zato jej je bilo ugoditi z zgoraj navedenimi utesnitvami.

Okrožno sodišče mariborsko je tožiteljevim rekurzom ugodilo, sklepe okrajnega sodišča v izpodbijanih točkah razveljavilo in prvi inštanci naložilo, da naj po pravomočnosti sklepa druge inštanice tožbo po zakonu reši.

Razlogi.

Rekurent je, nasprotno razlogom prvega sodišča, mnenja, da se v le-tem slučaju ni kršilo s predmetno izvršbo zgol formalno, nego tudi materialno pravo upnikov, ki jih zastopa konkurzni oskrbnik, in da je tožba, naj se ta kršitev odstrani, dejansko opozicijska tožba po zmislu §-a 37 izvrš. reda, za kakršno je po tem §-u pristojno po začetni eksekuciji izvršilno, torej pozvano sodišče. To rekurentovo mnenje je pravo.

Kajti po §-u 1 konk. reda zadobe z otvoritvijo konkurza vsi upniki pravico, vzeti premoženje skupnega dolžnika v shrambo in upravo in ga porabiti v svoje poplačilo.

Po §-u 1 in nasl. izpodbojnega zakona se daje v to svrho upnikom pravica, nekatera pravna dejanja izpodbijati, da so nasproti njim neveljavna, in po §-u 12 leg. cit. izpodbijanje tudi ni izključeno takrat, kadar se je bila za pravna dejanja, ki jih je izpodbijati, dosegla izvršljiva sodba ali izvršilni naslov.

Oprava eksekucije je tedaj takšno pravno dejanje, ki ga je moči izpodbijati pod pogoji §-ov 5 in 6 izpodb. zak. Čeprav takrat, ko je toženec pridobil sodno zastavno pravico, konkurz formalno še ni bil otvorjen, vendar varujejo in sicer z učinkom nazaj na čas ustavljenih plačil navedena določila §-ov 5 in 6 izpodb. zak. upnikom pravico, da smejo dolžnikovo, izvršbi podvrženo premoženje po določenih konkurznega reda porabiti za poplačila svojih terjatev. Potemtakem je po navedenih določenih izpodbojnega zakona dotična pravica upnikov eksistentna že takrat, ko je skupni dolžnik ustavil plačila. Ta materialna pravica upnikov je bila tedaj kršena z rubežem — opravljenim sicer pred formalno otvoritvijo konkurza, vendar pa po dejanski ustavitvi plačil, ki je nastopila že pred otvoritvijo konkurza.

Z izpodbojno tožbo, s katero se skuša zlasti odstraniti kršitev te pravice, trdijo tedaj upniki, zastopani po konkurznem oskrbniku, torej od skupnega dolžnika različen pravni subjekt, da imajo na predmetih, zadetih z eksekucijo, pravico, ki bi storila eksekucijo nedopustno; zato ima ta tožba vse pogoje opozicijske tožbe po zmislu §-a 37 izvrš. reda.

Ker je bilo takrat, ko se je začela uveljavljati le-ta izpodbojna tožba, ki jo je smatrati za opozicijsko tožbo, izvršilno postopanje proti Mateju St., oziroma proti njegovi konkurzni masi, že uvedeno, ter je bilo uveljavljanje tožbenega zahtevka na pravno neveljavnost pridobljenih zastavnih pravic dejansko povzročeno z eksekucijo, torej z izvršilnim postopanjem, je bilo za rešitev te tožbe po odst. 2 §-a 47 izvrš. reda dejansko pristojno izvršilno sodišče.

Rekurzu je bilo torej ugoditi, prvosodni sklep v izpodbijanem delu razveljaviti in sodišču naložiti, naj po pravomočnosti tega sklepa tožbo reši.

Vrhovno sodišče je s sklepom od 17. novembra 1904 št. 16.430 revizijski rekurz toženčev zavrnilo iz istih pravilnih razlogov rekurznega sodišča, dodavši, da le le-ta izpodbojna

tožba spor, ki se je uvedel vsled eksekucijskega postopanja, in o tem je po 2. odst. §-a 17 izvrš. r. razsojati mariborskemu okrajnemu kakor izvršilnemu sodišču.

Kazensko pravo.

Po §-u 468 k. z. mora imeti storilec namen, da se stvar poškoduje in si biti svest protipravnosti svojega dejanja; tega ni, če kdo raztrga časopis le iz ogorčenja radi njegove vsebine.

C. kr. najvišji sodni in kasacijski dvor je dne 25. julija 1906 pod št. 12.729 na ničnostno pritožbo c. kr. generalne prokurature v obrambo zakona po javni razpravi spoznal za pravo:

S kazensko sodbo c. kr. okrajnega sodišča v Ptuj u z dne 3. maja 1906 U V 367/6/3 se je kršil zakon; ta sodba se, ker nična, razveljavlja, in Marija Tašnar se obtožbe radi prestopka po §-u 468 k. z. oprošča po §-u 259 št. 3 in §-u 447 k. p. r. ter reši tudi povračila kazenskopravnih stroškov.

Razlogi.

Marija Tašnar, 26 let stara posestnikova hči iz Derstenika je prišla dne 11. aprila 1906 v hišo Leopolda Poliča, je vzela izvod časopisa »Štajerca«, ki je visel na steni, v roke in ga brala. V listu je bil med drugim tudi članek, ki je sramotil prejšnjega kaplana v Dersteniku. Nevoljna in jezna radi vsebine tega članka je Marija Tašnar list raztrgala. Naročnik in lastnik lista Leopold Polič, kateremu je Marija Tašnar opomnila, naj se rajši naroči na »Naš dom« ali »Slov. Gospodarja« in da je greh brati »Štajerca«, je izjavil samo toliko, da mu ni nič do tega, če je Marija Tašnar ta list raztrgala, ker itak pozna njegovo vsebino. Odškodnine ni zahteval nikake, ker je bil list že prebral. Marija Tašnar je pa vendar Poliču dne 15. aprila 1906 poslala po Lizi Kramberger 6 h, kakor se prodaja isti list. Dne 28. aprila 1906 je uprava lista »Štajerca« vložila proti Mariji Tašnar pri c. kr. sodišču v Ptuj kazensko ovadbo radi prestopka po §-u 468 k. z. in obtoženka je bila s sodbo omenjenega sodišča

z dne 3. maja 1906, U V 367/6/3 za krivo spoznana tega preprestopka in obsojena na 24 ur zapora ter povračilo stroškov in sicer glede na to, da ima časopis že radi papirja neko vrednost in da nevolja obtoženke radi sramotilnega članka nje ne more oprostiti kazni, ker je članek zadeval drugo osebo. Marija Tašnar je kazen takoj prestala in njena prošnja za obnovno kazensko postopanje je bila na I. in II. inštanci zavrnjena.

Ta kazenska sodba pa ni po zakonu.

V subjektivnem pogledu mora po §-u 468 k. z. storilec imeti namen, da se stvar poškoduje, mora spoznati, da v njegovem dejanju tiči prikrajšanje imovinske vrednosti in si mora biti svest protipravnosti svojega dejanja. Stvarni stan, ki ga je okrajni sodnik ugotovil, pa kaže, da Marija Tašnar lista ni raztrgala z namenom, da bi Leopolda Poliča materialno oškodovala, nego je to storila samo zategadelj, da je izrazila svojo nezadovoljnost in ogorčenje radi članka, ki je duhovnika sramotil. Vrh tega je list imel komaj še kako vrednost za naročnika Leopolda Poliča, ker ga je bil že prečital. Saj Leopold Polič ni zahteval nikake odškodnine.

Po vsem tem je bilo ničnostni pritožbi, vloženi od c. kr. generalne prokurature po §-u 33 k. pr. r. ugoditi in izreči, kakor je zgoraj navedeno.

Dr. A. B.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1906.

— (Odvetniška zbornica kranjska) je imela dne 24. jun. dop. svoj redni občni zbor, ki je bil dobro obiskan. Predsednik g. dr. Majaron je, otvorivši zborovanje ob 11. uri, v svojem nagovoru proslavljal s toplimi besedami bivšega kolego g. dr. Munda, ki se je z dnem 1. julija 1905 odpovedal odvetništvu, ter l. 1905. umrla kolega gg. drja. Ahazhizha in Pfeffererja. Na njegov poziv so se zborovalci v znak sožalja ob smrti obeh imenovanih odličnih zborničnih članov dvignili raz sedeže. Na to je prevzel zapisnik g. dr. Vodušek, a za overovatelja sta bila izvoljena gg. drja. Kokalj in Ravnihar.

Prečitalo se je poročilo odborovo po zmislu §-a 15. posl. r. o poslovanju v dobi od 1. junija 1905 do 31. maja 1906. Iz tega se je zvedelo med drugim: Odboru je došlo 349 vlog, katere je rešil predsednik, odnosno

odbor, ta v osmih sejah. Število zborničnih članov se je skrčilo za dva, ker sta se med letom dva odpovedala odvetništvu in eden je umrl, dočim je bil eden na novo vpisan. Sedanje število znaša 38 in sicer je 26 odvetnikov v Ljubljani, 12 pa izven Ljubljane. Odvetniških kandidatov je bilo koncem upravnega leta vpisanih 19 in so bili vsi, razven dveh, v praksi pri ljubljanskih odvetnikih. Ex offo-zagovornikov je bilo imenovati v 118 kazenskopравnih slučajih in sicer 39 porotnih in 79 navadnih. V primeri s prejšnjim letom se je breme brezplačnega zagovarjanja samo pri ljubljanskem deželnem sodišču pomnožilo za 33 slučajev. Za civilnopravne slučaje je bilo imenovati 27krat zastopnike revnih in to 16krat za pravde pri sodnem dvoru I. stopnje, a 11krat za prizivno in revizijsko postopanje. Poročilo govori potem o rešitvi disciplinarnih slučajev in stanovskih pritožb. Važnejši dopisi, ki jih je zbornica prejela in članom na znanje dala, so bili: dopis justičnega ministrstva, zadevajoč pravno varstvo mladih ljudi; dopis višjesodnega predsedstva v Gradcu zastran nagrad sodnim izvršilnim organom; dopis just. ministrstva radi navedbe blagajne, kateri je vročati izvršilna dovolila proti častnikom; dopis fin. ravnateljstva za Kranjsko zastran pobotnic o povračilih pristojbin. Odbor, povprašan o prošnji, ki jo je nekdo vložil pri deželni vladi, naj se mu podeli koncesija za privatno agencijo, je protestiral proti dovoljenju takih obsoletnih in nepotrebnih pisaren sploh in za vselej. Na vabilo davčne administracije je bil za zapupnika v odvetniških stvareh imenovan g. dr. Triller. Odbor se je udeležil pogreba emer. odvetnika dr. Ahazhizha, umrlega dne 10. maja 1905; čestital je dne 13. junija 1905 kolegu dr. Pfeffererju za 40-letni odvetniški jubilej; poslovil se je začetkom julija od kolega dr. Munda, ki se je odpovedal odvetništvu; poslal je običajne čestitke za Najvišji rojstni dan in prejel za to zahvalo; udeležil se je slavnosti odkritja spomenika drja. Prešerna dne 15. septembra 1905; udeležil se pogreba dne 3. oktobra 1905 umrlega kolega dr. Pfeffererja; pozdravil je v deputaciji novega dežel. predsednika Schwarza 20. oktobra 1905 in pozdravil končno tudi novega višjesodnega predsednika pl. Pitreicha dne 7. maja t. l. v Ljubljani, kateremu je pri tej priliki tudi naznanil zbornične zahteve glede jezikovne ravnopravnosti pri višjem deželnem sodišču. — Občni zbor je vzel vse odborovo poročilo odobruje na znanje.

Prečitano se je nadalje in odobrilo poročilo o računu za preteklo upravno dobo. Prejemkov je bilo K 161274, a izdatkov K 44570, torej prebitka K 116704. Imovina zbornična znaša K 126704. Zbornični prispevek se je za bodoče leto določil z 20 K.

Vršile so se potem dopolnilne volitve v odbor in disciplinarni svet. Za člana odbora sta bila zopet izvoljena gg. drja. Tavčar in Tekavčič, za namestnika pa zopet g. dr. Vodušek. Za člane disciplinarnega sveta sta bila izvoljena zopet gg. drja. Štempihar in Triller, za namestnika pa zopet gg. drja. Schegula in Jamšek.

Pri raznih nasvetih je poročal g. dr. Triller o kršenju ravnopravnosti pri celovškem kazenskem sodišču (glej zadnji »Slov. Pravnik« na

str. 224). Po debati, ki se je o tem vršila in so se je udeležili zlasti gg. drji. Krisper, Majaron in poročevalec, se je sklenilo soglasno, vložiti radi tega slučaja pritožbo na pristojno mesto. — Gosp. dr. Kušar je nadalje opozarjal na zakotno pisaštvo, ki se hoče tuptatam vgnezditi. Gosp. predsednik je obljubil, da bo odbor kakor doslej, tudi zanaprej iskal remedure zoper to, če se mu naznanijo konkretni slučaji.

Po končanem dnevnem redu je g. predsednik ob $\frac{1}{2}$ 1. uri zaključil zborovanje, zahvalivši člane za udeležbo.

— (Osobne vesti.) Za predsednika deželnemu sodišču v Celovcu je imenovan sekcijski svetnik v justičnem ministrstvu dr. Alfred vitez Schmid pl. Sachsenstein. — Višjesodni svetnik v Trstu Fr. Legat z naslovom in značajem dvornega svetnika je stopil v pokoj in prejel tem povodom Najvišje priznanje. — Sodni inspektor v justičnem ministrstvu dr. K. Zwiedinek pl. Südenhorst in višjesodni svetnik v Gradcu Karel Ekl sta imenovana za dvorna svetnika najvišjega sodišča. — Premeščen je notar Jak. Kogej iz Senožeč v Lož. — Umrl je dne 10. pr. m. v Kostanjevici odvetnik dr. Fran Prevč. — Odvetniško pisarno je otvoril dr. Fran Novak.

— (Vrhovno sodišče in generalna prokuratura.) Začetkom tekočega leta je bil naš najvišji tribunal sestavljen tako-le: 1 prvi predsednik, 1 drugi predsednik, 4 senatni predsedniki, 56 dvornih svetnikov, 9 dvornih tajnikov, 5 svetniških pristavov, 1 generalni prokurator, 4 generalni advokatje, 1 višji ravnatelj pomožnih uradov, 2 ravnatelja in 9 pristavov pomožnih uradov, 8 pisarniških oficialov, 8 kancelistov, 5 vratarjev, 22 uradnih slug, 1 hišnik.

— (Pravni drobiž.) Varuh nedol. otroka je predlagal za izterjanje zastale alimentacije in tozadevnih pravnih ter izvršilnih stroškov izvršbo z rubežem polovice zavezančevih mezdnih prejemkov. Okrajno sodišče na Dunaju ni dovolilo izvršbe za stroške, češ, le-ti niso nikaka privilegovana terjatev. Deželno sodišče na Dunaju pa jo je dovolilo in vrhovno sodišče je to potrdilo z odločbo od 4. julija 1906 št. 11098 zato, ker pravdni in izvršilni stroški, ki nastanejo z uveljavljanjem alimentacijske terjatve, imajo značaj postranskih pristojbin, katere je torej tako izterjati, kakor alimentacijsko terjatev samo. Enako odločba od dne 29. decembra 1896 št. 15132, Gl. U. št. 15927. — Rok za izpolnitev zaveze, s sodbo naložene (§ 409 c. pr. r.), je šteti, ako se vloženi priziv proti sodbi umakne, od dne, ko se je vročila sodba, odnosno v slučaju §-a 452 c. pr. r. ko se je objavila, ne pa od dne po obvestitvi, da se je priziv umaknil. (Odločba najviš. sodišča od 18. aprila 1905 št. 6444.)

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

b)	Presudivanje o valjanosti službovnog ugovora medju općinom i općinskom i kotarskom liečnikom, spada u pudručje redovnih sudova	241
c)	Dogovor, da naj upnik prejema na mesto plačila dajatve iz užitka dolžnikovega, ni dopusten; ne izključujeta ga niti § 1393 o. d. z., niti § 330 izvrš. reda	243
d)	Zavarovalna polica, ki se glasi na prinosca in je za časa zavarovančeve smrti zastavljena za njegov dolg, spada glede prebitka v njegovo zapuščino, čeprav jo je v oporoki izrecno naklonil drugi osebi	247
e)	Pristojnost izvršilnega sodišča velja tudi za izpodbojne tožbe konkurznega oskrbnika radi neveljavnosti izvršilnih zastavnih pravic nasproti konkurznim upnikom (§ 17 in 37 izvrš. reda)	250
4.	Kazensko pravo. Po §-u 468 k. z. mora imeti storilec namen, da se stvar poškoduje in si biti svest protipravnosti svojega dejanja; tega ni, če kdo raztrga časopis le iz ogorčenja radi njegove vsebine	253
5.	Razne vesti	254

